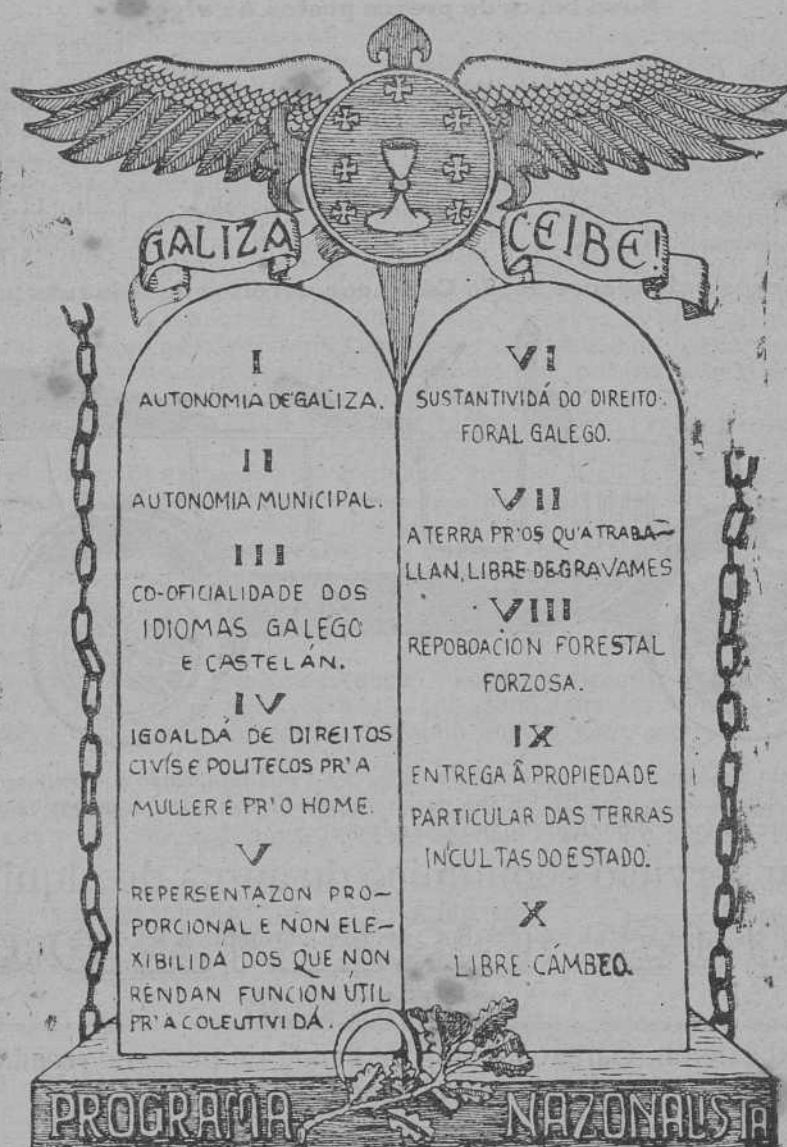

A NOSA TERRA

Idearium da «Irmandade da Fala» na Galiza e nas colonias
d'América e Portugal

ANO MCMXXI

PREZOS DE SUSCRIZON: Na Cruña, ô mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 ptas.
América, trimestre, 2 ptas.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adiantados

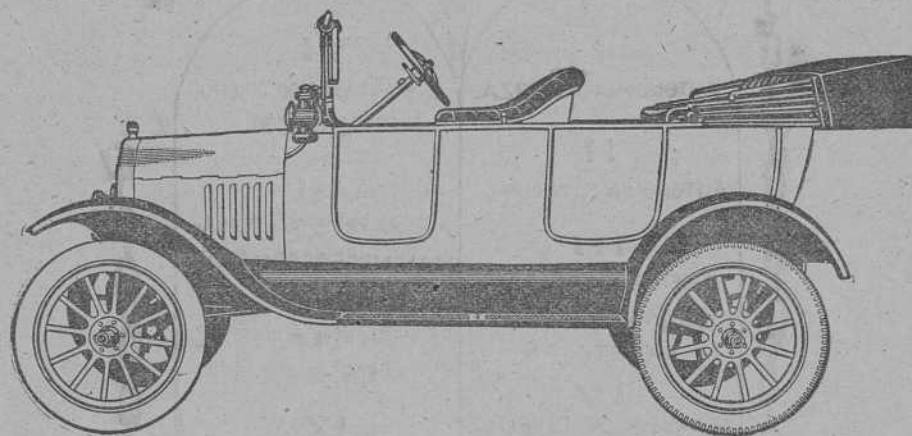
Redaición e Administración: Praza Maria Pita. 17. baixos. CRUÑA

FORD

Nova baixa de prezos postos en vigor

		ANTES	AHORA
CHASSIS COMUN...		4.480	4.230
VOITURETTE para 2 pasaxeiros, aberto con arranque		6.300	6.070
VOITURETTE » 2 » » sin » »		5.790	5.675
DOBLE FAETON » 5 » » con » »		6.630	6.350
DOBLE FAETON » 5 » » sin » »		6.125	5.965
SEDAN » 5 » (coche cerrado con arranque) »		12.050	11.290
COUPÉ » 2 » » » » »		10.975	10.215
CHASSIS AUTO-CAMION, de 1 tonelada		5.050	5.735

Estos prezos enténdense bordo Cádiz con dereitos de Aduanas pagados

Axíña recibirei unha remesa de vinte autos e camiós, polo que recomendo aos moitos clientes que lles interesa adquirilos, faigan ós pedidos EN FIRME, pois a demanda é moi superior as posibilidades da entrega inmedjata. As entregás faranse por riguroso orde de turno.

Gran servicio económico de autos de alquiler

LUIS GRANADOS
AXENTE

Oficiña, Exposición, Garaxe e Salón de venda de pezas de recambio e toda crás de accesorios para automóbiles

Todas mis ofertas se entienden sin compromiso y sujetas a mi confirmación.
 As mercancías viaxan por conta e resgo do comprador, non admitindo devolta dempois da saidas do almacén

Payo Gómez, 5 **A Cruña** **Teresa Herrera, 6**

DIRECCION TELEGRÁFICA: **LUGRAFORD**

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL

AÑO V — NÚMERO 149 — 15 OUTONO 1921

¡SALVE CATALUNYA!

O galaico-portugués na Universidade catalana

Cataluña, a nazionalidade hispana mais forte e plena, a nazionalidade mais europea, a única terra da Península que nunca tivo para nós os galegos un aldraxe; Cataluña que soupo admirar primeiro que ninguén a Rosalia Castro, e agarimou amorosa a Murguía e Brañas, e púxose ó servizo das «Irmandades» para axudarlles a redimiren a Galiza, agora acaba de nos donar a proba mais grande e mais estimábel do amore que nos profesa.

A Universidade catalana, nos seus estatutos autónomos, que ten aprobados o Goberno, establece que as téses dontoraes poderánse facer dend' agora n' ela, en castelán, catalán ou **galaico-portugués**.

Querse dicir que lle otorgan á nosa lingüa o honor meirande que conquiríu desd' o seculo XV. A nosa lingüa, inda que a fala hoxe a maoria do pobo galego, inda que ten unha tradición aristocrática exquisita—xa que foi o instrumento do lirismo peninsuar e do xenio poético do Rei Sabio—, inda que é verbo *modernizado* d' unha fonda e groriosa cultura universal, a cultura portuguesa, para os tristes fillos d' esta terra, escravos da pouta imperialista de Castela, que xa nin saben pensar nin sentiren sin que do centro lles manden feitos pensamentos e sentimentos, era algo «ordinario» e digno de se esquecer. Ao xuízo d' estes escravos, d' estes probes d' espírito que se puñan no ridículo ao afirmalo,—a lingua galega somentes estaba ben axeitándoa na poesía. Como si unha lingua que serve para a poesía—espresión do mais íntimo e exquisito e sutil—no fose, por isa mesma causa, a millor tamén para a prosa. Mas non val a pena sair ao camiño dos que din parvadas estúpidas.

O feito e que desde agora, gracias á Universidade catalana, o noso idioma pátrio, pesi-ô seuuso d' *ordinariez* de que o chatan os desleigados e os inconscientes, érguese a altura de idioma culto, recoñecido de xeito oficial, capaz de servir para expresarmos as mais serias disciplinas mentaes. De idioma popular, idioma do traballo galego, e de idioma da moza intelectualidade da Galiza nova, pasa a seridioma doutoral.

¡Que agradecemento non lle hemos deber, pois, a Cataluña! A ista *Catalonia mater iberorum* que a o honrar asin a nosa lingua pátria, decátase de que existe o problema «pangaleguista»—que a visita do ilustre pensador Leonardo Coimbra e' o Orfeón do Porto à Cruña confirmou—recoñecéndoo e emprestandolle axuda para o seu desenrolo.

E' de fonda trascencia o feito pol-a Universidade catalana que, por certo, non resulta unha entidade totalmente catalanista. Mas que o será c' o tempo.

De tanta trascendencia e de tan grande e fecunda exempraridade que, a Universidá de Compostela, de se non pôr a tono co' a de Barcelona, de seguir coma até aquí, sendo unha das diversas fábricas de licenciados que hai na Hespaña, inútiles e perxudiciaes, arredadas do medio onde actúan, merecer ha calquer nome agás o de Universidade galega.

Porque seríavos edificante que o galego na Universidade da Galiza non tivese, despois de conquerida a autonomía, cando menos os honores que xa ten na catalana. O galego e o portugués é absolutamente indispensabel que que teñan no primeir centro de cultura da nosa Terra un agarimo fondo. Quen asin o non pense ha colleitar a maldición dos nosos fillos.

¡Salve nobre e grande Catalunya! Tódol-os bos galegos áchanse hoxe axoenllados d' agradecemento ante ti. Pobo que quer facer libres ós mais, ben gañada ten a sua liberdade.

Ora cheios d' entusiasmo fíxexámol-a efemérides mais xiurdia da nosa historia actual.

¡Visca Catalunya!

Os viños do Ribeiro

ARNOYA FINO

Siñifican o máximun d-a "delicadeza"

Bodegas da Viuda e Fillos de Xoán Fuentes—Ourense

Representante na Cruña: **Waldo Losada**

Saudosismo e idealismo

Estudo de Xaime Quintanilla

CONTINUACION

Todo o que non seia o amor divino é cousa despreziable para a Santa abulense.

Veisme aquí, mi dulce amor,
Amor dulce veisme aquí.
¿Qué mandáis hacer de mí?

Véis aquí mi corazón;
Yo le pongo en vuestra palma,
Mi cuerpo, mi vida y mi alma,
Mis entrañas y afición;
Dulce Esposo y redención,
pues por vuestra me ofrecí,
¿Qué mandáis hacer de mí?

N-istes versos véñense ben craramente as tres manifestacións do idealismo, a fe y-o misticismo. Santa Tereixa ten un ideial concreto, perciso, ben materialmente manifestado. A nosa meiga poeta, non. Ela ten no corazón cravado aquil cravo que se non sabe si é d-ouro ou de ferro. Aquil cravo é a saudade. Un día arrincáronlle á poeta aquel door qu-a magoaba. E Rosalía pide novamente padecer aquil door, que non sabe do que é, pro que sabe é tan da sua y-alma, que sin él non podería vivir. Elí ten des a saudade; a cobiza do descoñecido, do que se non sabe o que é.

O entretencimento da morriña e da saudade e tan apreado, que pensadores como Risco coidan que d-istes nosos sentementos pode derivarse, no mundo, unha nova civilización. Risco pensa que a crisis actual do europeismo non ven a ser outra cousa qu-a crisis da civilización mediterrán. E o mediterránismo é, xa, cousa vella. O heroísmo greco, as epopeias, os cantos histriónicos, a enorme barafunda das creacións artísticas da Europa, atópanse n-unha crisis capital. Contra o Renacemento, como dixó moito ben o outro día o meu amigo Leandro Pita, erguéuse o romanticismo, que foi, seguramente, a reación do espírito nórdico y-atlántico contra do espírito mediterrán. Pina de Moraes e Teixeira de Pascoaes no Portugal, xa falan c-unha verdadeira adeviñación do porvir, do pangaleguismo, como realidade moi preta, como fecunda obra do espírito galaico portugués, como forte creación d-unha nova civilización no mundo. O neo-atlantismo e pangaleguismo son unha soila e mesma cousa: a alborada de outra civilización ou cultura que encomenza a facer o seu auto de presenza no mundo.

E non hai medo que pangaleguismo poida chegare a ser, o día de mañán, unha nova forza imperialista, dominadora e sanguineta. Percisamente o que caracteriza estes fondos movementos patrióticos é o seu senso artístico e civilizador. Os nazionalismos teñen esta espresión fecunda que hastra d-agoa se non vira con craridade. Esta espresión e o amor a forma, é o amor a o contido xeográfico. E ningún amador predendeu endexamais engrandecer materialmente ao ouxeto adourado, porque ampliarse é deformarse. Os pobos que non chegaron á organización estatista teñen este privilexio que é, a o mesmo tempo,

unha garantía pra humanidade. N-ista situación atópanse no mundo os pobos celtas. Y-en ningún d-eles xurdiu o probrema do irredentismo, pol-a sinxela razón de que irredentismo é total y-afeuta a toda terra que renóvase.

E hai que ter na conta o feito de qu-a nosa persoalidade eisiste apesar da organización social do noso agro, que é decir da cuáseque totalidade da Galicia. A organización petrucial é contraria a todol-os sentementos de colaboración e solidariedade galeguista. Non hai na nosa terra fortes núcleos de pobração. Non hai unha só gran cibdade. A parroquia, e non o municipio, é a nosa verdadeira célula social. E ademais d-isto o cultivo da terra e puramente familiar, de casa por casa. Nada mais contrario que o noso espírito racial a o coletivismo e a o comunismo. De tal sorte e isto eisi, que a costante aspiración dos nosos labregos e que repártanse a os individuos e ás familias as terras dos montes comunaes. Percisamos, pois, como ideial prático, que os labregos colaboren os uns cos outros, que d-ista colaboración, cada día mais estensa, pode vir, pol-o seu desenrolo en circos concéntricos, a concencia da nosa persoalidade. Galicia eisiste en contra de si mesma, como superposta, ideialmente, ao que práticamente fíxose na vida galega. Eu penso que as cooperativas productoras podían ter, n-iste senso, unha grande importancia. Percisamos que Galiza teña un ideial. Xa qu-a nosa raza atópase carente, por sicología racial, de toda cras de idealismos, percisamos idealistas. O noso ideial debe ser, percisamente, a nosa falla de ideial. E con isto non quero facer paradoxas. Quero decir, co-elo, que noso ideial ten de consistire na conservación do noso propio espírito, ten de consistire en esaltar as nosas propias calidades. A morriña, a saudade e o lirismo serán as fachas lumiosas que erguerán o nome de Galicia pol-o mundo adiante. Temos de sere un pobo cheio de fe, cheio de fe en si mesmo, nas suas calidades, no seu xeito específico de ser. Temos de ser un pobo místico: que a nosa fe chegue a tan outo cumio que se non poida dare unha mais outa fe. (Romatará.)

Xaime QUINTANILLA.

Memorial do "Dail Eireann"

4. Dende entón, tódol-os métodos da tiranía mais cruels foron postos en práctica, n-un intento desesperado de destruírnos como nazón. Durante pouco mais de un século fóronlle roubadas a Irlanda riquezas que representan o valor de un imperio, e ao mesmo tempo—cousa que ainda poden atestiguar moitos viventes—foi reducida a nosa poboación, por obra dos ingleses, de oito millóns e medio de habitantes (que ascendería hoxe a dazasete millóns, según o noso incremento normal) a unhos catro millóns, crimen inaudito na historia das nazós civilizadas. A nosa illa é eminentemente fértil; a Natureza dotouna xenerosamente das mellores condicións pra prosperar na industria e no comercio, podendo manter a vinte millóns de habitantes. Emporiso, o xefe do usurpador goberno inglés declarou públicamente o ano pasado que entraba na política do dito goberno a sistemática deportación dos irlandeses novos e fortes, a flor dos catro millóns de almas que ainda quedan en Irlanda.

5. O pobo irlandés resisteu tenazmente e con todas as súas forzas esta infame tiranía. Poucas son as nosas xenorracións que non viron pol-o menos unha revolución armada; e cando o noso pobo foi demasiado débil pra se levantar en armas, non endexamais de manifestar de un xeito ou outro a súa aversión ao goberno estranxeiro de Inglaterra. A declaración do opresor de que a «falla de lealtade» hacia o goberno inglés reviste na Irlanda o carácter de un sentimento nazonal e un reconecimento da constancia da nosa actitude. E no que se refire á actitude e desexo de xeneración presente, manifestouse xa de tal xeito que non é posible dúbida d'eles.

6. O día 14 do Nadal de 1918, o pobo irlandés, aténdose aos principios proclamados pol-o goberno británico durante a guerra e vendo na aplicazón d'eles un camiño franco e xusto pra solventar d'un xeito definitivo a loita secular, declarouse nas eleccións, con unha maioría abrumadora, a favor de unha **República Irlandesa Independente**.

7. Cumprindo o mandato craro e termiñante de aquel inquerito nazonal, realizado según as normas e leis dictadas pol-a mesma Inglaterra, os representantes eleixidos pol-o pobo, reunidos en 21 de Xaneiro de 1919, proclamaron solenemente a independencia da nación e declararon a República Irlandesa formalmente establecida.

8. A aquela aplicación lexitima do principio de autodeterminación nazonal, ao exercicio pacífico e ordenado, pol-o pobo irlandés, do seu dereito moral e democrático, contestou o goberno inglés con o uso inmediato e sanguiñento da forza bruta. As tropas e os medios materiais de destrución que durante catro anos tiñanse empregado pra loitar en defensa e beneficio das pequenas nacións—según se decía—e pol-os principios fundamentaes de democracia foron dirixidos contra Irlanda e empregados pra pisotear e afogar en sangue aqueles principios en cuya defensa foran reclutados e creados.

(Seguiráse).

A cursi cantinela anual

Iso da festa da Raza

Noso irmao Xaime Quintanilla, n'un xornal, déulle a Rey Soto unha resposta axeitada, por que este poeta, algo *tropicalizado*, dixo n'un discurso aló en Cuba «que a raza que no porvir ha sel-a dona dos destinos do mundo é a raza hispano-americana».

E isa resposta do irmao Quintanilla coidamos poida resultal-o millor comentario noso á chamada Festa da Raza—estoupe de cursilería retórica que todol-os anos abafa os ouvidos e que este ano na Cruña foi fervenza de logares comuns ridículos nos beizos do botafumeiro da oratoria oitocentista mais burda, Sr. Doval.

«A raza hispano-americana—ten escrito Quintanilla—non existe. Existe, sinxelamente, coma tópico moito adoitado nos brindis. Antropolóxicamente, ningún coñece isa raza. Coma ningún coñece isa outra fantástica que andan a chamar os literatos raza latina. Ora ¿qué será «iso» da raza latina? ¿E que se quer significar, falando d'isas razas, que hai un espírito común latino e un espírito común hispano-americano? Pois nin inda así pode admitirse,

porque nin hai espírito latino nin espírito hispano-americano. Eses espíritos foron inventados pol-os oradores d'ateneos e pol-os poetas indíxenas mais ou menos tropicaes.

Mas razas, razas no dobre senso antropolóxico e histórico, somentes hai dúas na Europa: a raza loura e a raza morena. E na América hai outras dúas: a dos habitantes das urbes, que non son de raza algunha, e a dos do campo, que se divide en tantas coma povos hai na América.

O demais é literatura hoca e parva...»

E nós engadimos que as dúas Repúblicas de maor forteza no Novo Mundo non teñen nada de hispano-americanas. Norteamérica e Brasil.

E a chamada raza hispano-americana, e mistura turba de brancos, negros, amarelos e aínda mais, que teñen por norma moral a aventura positivista e por disciplina suprema a adaptación ó medio. Se iso é raza, tamén se pode falar d'outras dúas: a raza dos aliados e a dos imperios centraes.

E nos, os galegos conscientes, non sentimos iso. Coma non'os sentimos épicos, porque a nosa raza non é raza d'epopeias, inda que Rey Soto, sin licencia do entendemento, afirmara o contrario n'un discurso tropical.

A raza hispano-americana é o Tercio estranxeiro que as cinco partes do mundo emborcaron no continente descuberto por Colón.

Os regulares indíxenas da nosa Terra

Xornadas vergoñosas

No antigo pazo dos Andrades, de Pontedeume, foi agasallado pol-os caciques d'aquela terra e os seus criados, c'un xantar, o Sr. Wais. O Sr. Wais orneou alí, á hora dos brindis, chamándonos aos nazionalistas galegos «regulares indíxenas.»

Un irmán noso, n'un xornal, recolleu esta estupidez dicíndolle ao estúpido que a ceibou que, efectivamente, os nazionalistas somos indíxenas, os únicos indíxenas que hai na Galiza merecentes de tal nome, mais indíxenas irregulares, que os regulares (sinónimo de traidoría ao chan nativo) só poden selo en xustiza os políticos coma Wais froitos do caciquismo e mantenedores dos caciques, que teñen esquecida a terra patria para rubir ó cúmulo da africana meseta de Castela. Wais, iste parvo, que foi ministro de vrán, por casualidade, n'un país onde Calígula tería a menos facer cónsul ó seu cabalo, mentou a soga en cas do aforcado. Que ningún calificativo lles cadra millor os politiquiños noxentos da Galiza que o de «regulares indíxenas.» Eles por trunfaren negan a súa terra centos de veces.

Mas o miolo do Wais probou a compretada oquedade que o caracteriza n'outro xantar conque xentes cruñesas que profesan un cruñesismo «d'intereses creados» ou «de grifo e vaso», agasalláronno logo da festa de rexouba e frangallada de Pontedeume,

O Wais n'este segundo xantar—que ha servir de deshonra para cantos a él concurriron coma comparsas sin erguer ningún a voz c'ó ouxeto de rebatilo—afirmou campudamente que Galiza é a terra mais próspera da Hes-

pañía, e que aquí nin existe o problema dos foros, nin o da emigración, nin o do caciquismo (sic).

¿Queredes un regular indíjena mais parvo? ¿Queredes nada mais ridículo e fallo de senso común?

O Wais ficou coñecido para sempre. Descorchou o cráneo, para nos probar que leva palla en troque de miolos n'ele. Pro tamén fican coñecidos os que chamándose bós galegos ouvíronno sin protesta.

Porque nin siquera un motivo de agradecemento tiñan os cruñeses que o agasallaron para tolerarlle as suas estupideces.

¿Wais que fixo pol-a Cruña? Acaba de ser ministro de Gracia e Xustiza n'un goberno alpaca efímero e ben poido pol-o menos, d'unha plumada deixar conseguido o derrubamento do vergoñoso carce da capital da Galiza e a construción d'un pazo de xustiza, e nin iso fixo. Cecais porque coida que carces piores hai n'outros pobos d'outras rexións ou porque era criado dos que lle deron a bicoa-fallo d'autoridade para iniciativas.

¿E un desgraciado d'este xeito é posibel tomalo en serio? ¡Probe picapleitos engrillado na cadea da oligarquía mais noxenta da Hespaña: a idónea, que somente poden considerar sin se riren a gargalladas, os vivos e os imbéciles!

Por certo que hai xornaes que se chaman galeguistas nos que negóuselle hospitalidade a un artigo notabre d'un un querido irmán noso, pondo os puntos encol das ies respecto as parvadas discursivas do Wais.

Mas xa todos ímonos coñecendo. E xa nos decatamos de que até aqués que vían en Rodrigo Sanz un mestre e un modelo e acataron n'outrora a sua xefatura, esquecéronse de lembralo con agarimo cando Wais maliciosamente silenciouno ao falar da política de Pontedeume.

¡Xornadas cidadanas, abofé, foron as que tiveron ao Wais por protagonista!

Vivir para vere...

Do fio da marrocada

O contaxio da barbarie

Un dos cronistas de guerra que escribe aos xornaes da Península, ten falado do perigo ao contaxio da barbarie. Este perigo é iminente se no nos decatamos do que din certos xornaes e escriben certos correspondentes de guerra, esquecendo o coñecemento esencial do protectorado e a misión histórica dos povos proteitores.

Indubidabelmente ten moito de contaxiosa a barbarie, más certos comentarios semellan, mais que producto d'un contaxio, manifestación espontánea d'un atavismo étnico: Vel-aquí un exemplo: Decía ora pouco ó A B C, falando dos soldados do Tercio estranxeiro:

«Muchos, muchos son oficiales de Ejército expulsados por una noche de borrachera o por una bolada de ruleta. Y vienen a Melilla, de soldados voluntarios, a conquistar lo que perdieron aquellos que les expulsaron. Vienen a demostrar que se puede ser un excelente militar sin tener al corriente una caja, y que juzgaron muy a la ligera los que pusieron el honor de las armas, no en las armas, sino en las cuentas. Estos legionarios no supieron rendir cuentas ciertamente, pero han venido a ver cómo las

rinden los que perdieron un territorio que ellos van a reconquistar.»

Iso ten publicado un xornal que dise defensor do exército e que acostuma a definir e monopolizar o patriotismo, o seu coñecemento cativo e anacrónico do patriotismo.

E outro xornal madrileño, que quer tere—e ten de certo—un ar de modernidade, «La Voz», acolle, sen nengún comentario, o seguinte trecho d'unha correspondenza de guerra.

«De vuelta de Benisicar, donde he pasado la mañana, he ido a Nador por cuarta vez. Toda la tarde he estado en el zoco, donde los legionarios han instalado su campamento, y que es una feria bizarra, que recuerda el Rastro matritense. Casullas bordadas, imágenes, estolas, mantones de Manila, babuchas, gallinas, sacos de cebada, utensilios de barro, gummies con incrustaciones, candelabros, paquetes de bujías, pilones de azúcar, cabras, carneros, chilabas, alfombras, he aquí el botín del Tercio. Y ese botín está a la venta. Los bravos mozos aventureros, que se juegan la vida todos los días, tienen prisa y no reparan en el precio, porque necesitan dinero para beber y para jugar. Son partidarios del placer inmediato. Son enemigos de la previsión y del ahorro. Creen que sólo hay una certidumbre: la del vaso lleno sobre la mesa próxima.»

Este coñecemento anacrónico do patriotismo e da guerra que vaise formando entre o público leitor dos xornaes madrileños ten de ser austeramente reificado si as causas étnicas dos desastres de xuno, xulo e agosto han d'atopare algunha vez enmenda. Este coñecemento da guerra responde a prexuízos moito enraizados na subconsciencia d'un seitor dos povos peninsulares. Falando da feira dos obxectos do culto pertencentes a irexa de Nador, o correspondente de guerra aludido anda a perpetuare unha concepción medioeval e post-medioeval da guerra (*y entramos a saco en Gante—el palacio episcopal.*)

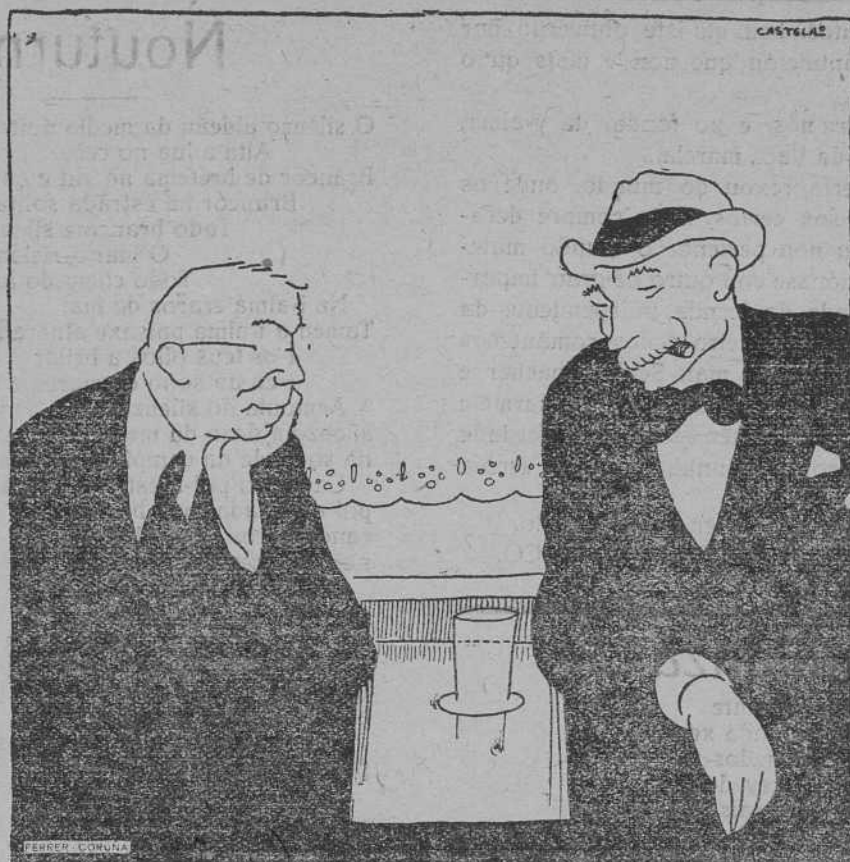
Ista é, precisamente, a traxedia do seitor mais amplo dos povos peninsulares: que mentres todo ten evolucionado arreo, este seitor seguía idéntico a él mesmo, sen evolucionare e—o que resulta mais grave ainda—sen mostrare a capacidade da evolución.

Asin outro escritor que representa espíritoalmente este seitor peninsuar, poso dicir a un dos xornaes citados que ista maneira pintoresca de concebil-a guerra evocaba os tempos de Francisco I e Lois XIV. Si. Ora poda que sí. Mas o povo de Francisco I e Lois XIV, e tódol-os outros povos europeos, teñen hoxe un coñecemento moito diferente da guerra. En troques o seitor peninsuar aludido sigue aínda, n'estes o n'outros xeitos da vida do país, nos séculos XVI e XVII. Unhos teñen evolucionado e outros non.

E é por iso mesmo que se fai necesario reificar moitas cousas si o esforzo do país e o do exército han d'abranguer unha eficacia definitiva, unha eficacia que non poideron ter outras vegadas, precisamente pol-a persistenza dos taras atávicas, a reprodución das que denuncia a linguaxe de certos xornaes e de certos correspondentes de guerra.

Ora xa vos decatades do porqué «Tenorio» entusiasma aos seitores peninsulares que vimos d'aludire, e vos decatades aínda tamén de cómo diante de feitos que demostran «rifones», aqués seitores igual que as rameiras e as mulleres históricas, esquecen a realidade para admiraren o xeito chulo. Mesmamente que as porteiras sensibeis choran e gozan as truculenzas do folletinesco, e do real se non lembran. Agora o culto ao toureiro fica espicado.

(Da «Veu de Catalunya».)

—E si os catalans poñen despois na súa historia que eles foron os libertadores de Galicia?

—Boh, entón nos xa seríamos ceibes....

Do culto da Vaca Astral na Galiza

Cada día custa mais traballo de s'orientar no mundo das ideas. Hai por ehí adiante tantos trasmutadores de valores en pequenol Coñezo eu certo discutido polígrafo hespañol que todo o convirte en sustancia teosófica... Confeso qu'un día que leín en A NOSA TERRA un artigo cheo de disquisicións rosolunianas, levei unha sorpresa, e gostoume que tamén d'iso se trate entre nós. Pro, cando as intelixencias mozas collen por ise camiño, compre chamalas ô rigor centífeco e faguerlles distinguir antr'o qu'está probado y-o que non o está, y-a se non fiar de simples probas indiciarias, coma tantas veces fan os nosos arqueólogos, empeñados en invental-o que pasou en Galiza enantes de Décimo Junio Bruto pasal-o Limia.

Así, todo o que se diga sóbor do culto de Vaca Astral—de catro ou cinco patas—en Galiza, ten que ser pura pantesía, pois non hai indicios estóricos, nin arqueolóxicos, nin folk-lóricos—coma non sexa o tanguero d'Allariz—e das toponimias demasiado craras compre desconfiar. Ora, com'a min góstame tamén ceibar-me algunha volta do rigor centífeco, vou falar da Vaca Astral.

Eu vexo o símbolo da Vaca coma representación da Natureza, ou millor aínda, da Terra. Entón, eu son xa un adorador da Vac a...

O Istrutor esotéco dos Celtas foi Ogmios, qu'inventou a escrita *oghámica*, composta de puntos pr'ás vocales

e rayas pr'ás consoantes. Fálase d'unha língoa primitiva composta só de vocaes (estudos de Ph. Lebesgue e de Roso de Luna). Esta língoa escribiríase somentes cos puntos da escrita oghámica, e ben poidera sel-a escrita de *coviñas* (*coupoles* ou *cazoletas*) que s'atopan nas pedras, moi usada na Galiza primitiva e na Gran Bretaña.

Pois ben: o nome grego clásico da Vaca Astral é *Iao* derivado de *Iao*. De *Iao* apareceu unha inscrición gnóstica en Astorga, a que, asegún o Dr. Macías y-o P. Fita é d'orixe priscilianista. Prisciliano, fondamente istruido nas ciencias sincréticas do seu tempo, e tamén asegún se presume nos propios mistéreos do Druidismo, qu'inda se conservaban en lembranza—coma que moita s lembranzas d'il chegaron até nós: a nosa propia *fouce* simbólica podera ser lembranza mais ou menos consciente da *fouce* litúrxica dos Druidas.—Prisciliano, decimos, coñecía con seguranza a importancia do nome *Iao* e mais da Vaca Astral, pois sen duda bebeu do seu leite (*sabencia arya*).

Ora compre fixarse ben na afinidade do galego pol-as vocaes y-os finaes en ditongo, e xa qu'a elo estamos, nunha curiosa toponimia da miña terra de Caldelas: *Montem-iao*...

Andivo ispirado Antón Villar Pon te ô falar da ofrenda do *leite* e do *mel*: o leite da Vaca Astral (*sabencia da Terra*) é a nosa doutrina...

Nós conservamos o *panteismo celto-ligur* que é consustancial conosco. Fai pouco atopábao eu n-un opúsculo

do ilustre Dr. Nóvoa Santos, ben qu' iste obtivérao por *intuición introspectiva*, intuición que non é mais qu' o leite da Vaca Astral.

A Vaca anda, pois antre nós, e no fondal da y-alma, todos somos adoradores da Vaca marela...

Esto proba que hai certa rexon do mundo, onde os mais pantástecos sonos son certos, mais compre decatarse ben de que tal rexón non pertence ó mundo material. E iste asunto relaciónase con outro de gran importancia tamén: o da verdade da leenda independente da verdade da estoria, probada pirmeiro polos romántecos alemás, como Federico Schlegel e mais Schleiermacher, e mais tarde pol-os simbolistas franceses coma Mallarmé e Villiers de l'Isle Adam. O que non ten que ver coa verdade estóreca da leenda qu' aproveitou unha moderna escola alemá.

Pro non temos tempo de nos meter n-iste fregado.

VICENTE RISCO.

Allariz, 1921.

Semblanza

Despexada e outa frente
que dis «por dentro anda xente»
ollos pequenos e inquedos
por debaixo d'uns quevedos,
uns quevedos con cristais
dos que non falla quen pense
que caben ben—e aínda mais—
no arco da ponte d'Ourense.

Mirand'o ceo moi tesa
unha nariz feita a presa
i-unha boca que non sabe
ni onde empece ni onde acabe.
E no queixiño un burato
como si os dentes d'un rato
lle pegaran un bilisco...

o Risco.

R. CABANILLAS.

POL-O SANATORIO DE OZA

¡Castela... Castela!

Parece que Castela non vé con bos ollos que na Galiza exista unha cousa boa, inda tratándose de algo que a ela mais que a ninguén lle ten comenencia o conserva.

Mas estamos xa tan afeitos a istes bôs tratos de Castela que de certo nada nos estrana ista nova proba d' amore...

Conta a Cruña c'un Sanatorio que é, non somentes orgulo noso, senon da Hespaña, mas a Castela lle non gusta que o noso Sanatorio de Oza vaya camiño da prosperidade e trata de que, o que até a data foi modelo d'isa crás de institucións, fiquen sendo un novo monopolio de Castela... ¡miña xoyal!

O Sanatorio non debe nin pode acharse rexido mais que por xente nosa, o administrador, o director, os mestres, as mestras, as enfermeiras, todo o persoal n-unha verba, ten de ser galego, soio galego,... ¡se queremos que siga xuzgándose coma cousa nosa exemprarl!

¿Coida Castela que por nos mandar colonias mais ou menos numerosas, ten dereito a impórnos todo o persoal castelán? ¡Non por Deus!

Perguntade, casteláns, aos pequenos que veñen entangarañados d'isas terras áridas, si están contentes dos galegos, si lles gustan as nosas cántigas ¡que tanto daño vos fan! e perguntádelles se na Castela tratannos con tanto agarimo e con tanta dozura...

¡Por algo somos galegos!

FEDERICO ZAMORA.

Nouturnio

O silencio aldeán da media noite.

Alta a lua no ceo.

Brancor de brétema no val e nas montanas.

Brancor na estrada solitaria.

Todo branco e silenzoso.

O luar a rielar...

Todo cheio do luar.

Na i-alma craros de lua.

Tamén a i-alma paisaxe aluarada.

I-os teus ollos a brilar.

I-eu un soño d'amores a soñar.

Armonía do silencio,
silenzo aldeán da media noite
na soedade da campía aluarada...

Cand'a tí pol-a estrada solitaria,

pol a estrada toda branca

cand'a tí: os teus ollos a brilar

i-eu un soño d'amores a soñar...

Cand'a tí sin che falar

xugando a miña sombra

co'a tua a se xuntar...

Nosos corpos arredados, en camiño,

lentamente, paseniño,

envolveitos no craro do luar,

deitando suas sombras, escuras, alongadas

pol-o chán, en traza esquiva:

sempre diante

—n'un abalo tremelante,—

coma brancas, almas brancas

a se ollaren n'unha placa negativa.

Armonía do silencio,

silenzo aldeán da media noite

na soedade da campía toda crara...

Cand'a tí, sin che falar

—nosos corpos arredados

camiñando aluarados—

e un soño d'amores a soñar

e xugando a miña sombra

co'a tua a se xuntar

n'unha cópula tan pura

com'a lus divina do luar...

¡O saudade d'unha estrela

—n'esta noite d'estrelas e luar,—

saudadiña que me acora,

o saudade d'unha estrela

na que soño que eu i-ela

com'as sombras n'esta hora

n'outras horas

nosos corpos se han xuntarl!

O luar a rielar...

Todo cheio do luar.

V. LÓPEZ NEIRA.

INDICACIOS

A NOSA TERRA é órgano do Nazionalismo Galego. De canto se publique n' estas follas, somentes ten xeito oficial o que apareza sin firma; os traballos firmados son—coma dixemos moitas veces—opinións particulares dos que os fan.

E A NOSA TERRA admite todos aqués artigos que, non estando mal escritos, conteñan algunha idea sempre que non vaian en contra do noso idearium, inda que mostren arredamento dos acordos das Asambleas anuais do Partido.

Séipanno tódol-os lectores.

A Dirección.

Notas enxebres

En Corcubión fíxose o certame literario que tñíamos anunciado.

Levaron premios: Gonzalo López Abente c' o romance «Arasolis»; Leandro Carré Alvarelos, c' unha novela curta «Amor mal fadado» e c' unha comedia «O corazón d' un pedáneo»; Lois Tobío Campos, c' o conto «O cura da carballeira»; Francisco Sánchez García, co' a poesía «Prumas viaxeiras»; Ramón Suárez Pedreira c' un «Saudo» en verso.

No mesmo certame houbo un premio para a millor parella que bailase a «Muiñeira» que conquistou a do coro pondevedrés «Foliadas e cántigas».

Actuou de mantenedor da festa enxebre o distinto académico Sr. Carré Aldao, pronunciando un discurso no noso idioma que foi moito gabado.

Ben val todo isto pol- as estúpidas touradas que na mesma vila da costa verdecente organizaron unhos flamenguistas feitos a cuncadas de caldo de grelos.

No mitín que co' a autuación de D. Leonardo Rodríguez téñese feito en Valdoviño, o culto médico Sr. Casas, falou en galego.

O noso garimoso saudo a o galeno enxebre e patriota.

A «Mocidade Nazionalista» de Vigo ven organizando a súa festa teatral galega.

A «Irmandade da Fala» do Ferrol ten acordado traballar canto sexa posíbel para levar á práctica o plan pedagóxico que por encárgo da III Asambleia Nazionalista de Vigo, escriveu o irmán Vicente Risco.

Xa fixo traballos limiares en col do asunto.

As «Irmandades da Fala» e as «Mocidades Nazionalistas» enviaron mensaxes de louba e agradecimento á universidade catalana por ter esta acordado que as teses doutoraes poidan facerse alí en galaico-portugués.

Os mesmos orgaismos deron orde aos seus axuntados para que por telégrafo na data do oito dos correntes dirixíranse á Universidade de Santiago lembrando o feito pol- a de Barcelona e pergándolle que a imite, cando me nos.

CACIQUISMO DOCENTE

O Rector da Universidade santiaguesa

A Universidade de Compostela xa elixiu Rector. Mal comenza a súa actuación autónoma. Pois para tal cárrago resultou designado Blanco Rivero.

Blanco Rivero é cacique Garcipretista. Sendo alcalde de Santiago, para lle dar comprimento á familia Montero Ríos, traballou ata conseguir que a «palmatoria» de Benlliure se erguera na praza do Hospital.

Agora colleita o premio d' aquela herexía. E gracias a ser Rector Blanco Rivero, o marqués do Espliego seguirá dispoñendo do primeiro centro docente da Galiza.

Isto é vergoñoso. Si se sometén catedráticos ao caciquismo

quisimo ¿cómo queréis que se non sometan os homildes labregos?

¿Será posíbel que n' un claustro de doutores autónomo a cidadanía áchese ausente?

Nós coidamos que o Rector por dereito propio ao conquistar a Universidade autonomía debéra ser Cabeza León. El, coma ninguén, coñece a historia universitaria.

Mas de non se elixir a Cabeza. Varela da Iglesia, Nôvo Santos ou Gil Casares—e non citamos a Deulofeu porque non é galego—terían de resultar, pol- o seu prestixio os candidatos.

Ben dixo Rosalia, que Santiago é un cemiterio de pedra...

HOMENAXE EN MONDOÑEDO

O mausoleo de Leiras Pulpeiro

Don Manoel Leiras Pulpeiro, finou en Mondoñedo, seu povo natal, o 9 de Novembro do 1912.

Era cecais un dos milllores poetas galegos oitocentistas. Pol- a súa modestia non é tan coñecido coma tería de o ser. Dominaba a nosa doce lingua de maneira notabre. Non había xiro popular que se ll'ocultara. Donon à Academia Galega milleiras de vocábulos, más non quixo aceptar o cárrago d' académico. E ora sei que fixo ben xa que na douta corporación van admitindo homes que nin sinten o galego e o desprecian, sin teren asimade talento nin persoa. (Lémbrese a parellina d' académicos que derradeiramente nos colaron de contrabando).

Don Mannel Leiras deixounos un libro de cantigas xúrdias. Mas inéditos ten algúns poemas e moitas poesías admirabeis. sin contar as publicadas nos xornaes. Mas dixou tamén unha lembranza inmorrente das súas bondades. Médico servía aos probes con agarimo de pai. Republicán, era un namorado da liberdade. E para a súa familia e os seus veciños un santo laico.

Agora, na data do 30 d' Outono, vai a rendérselle un homenaxe, do que é i- alma noso irmán Fernando Lorenzo Rico, con motivo da inauguración do mausoleo que no cemiterio civil de Mondoñedo lle ergueron os fillos do dito povo residentes na Arxentina.

E n' ese homenaxe terán representación todol- os centros i- entidades galegas da metrópoli e das Américas.

Suscribase vostede

A NOSA TERRA

V^{da} de H. Hervada

Casa Fundada en 1855

A CRUÑA

FERRETERÍA, QUINCALLA, MUEBLES

MAQUINARIA AGRÍCOLA

PEDRAS FRANCESAS PRA MUIÑOS

ETC., ETC.

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

Vapores Correos de gran velocidade ——— Servicios directos dende o porto da Cruña

Próximas saídas DIREITAMENTE da Cruña

Vapor De la Salle 19 de Outono
 " Roussillon 29 de id.
 " FLANDRE 7 de Novembro

Prezo en Cámara para o vapor FLANDRE

		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.350 a 3.600	1.475 a 3.900
Segunda crase	"	1.100	1.200
Preferencia	"	1.000	1.050

Prezo en Cámara para o vapor ESPAGNE

		HABANA	VERABRUZ
Primeira (varias categorías)	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda	"	1.100 a 1.125	1.200 a 1.225
Preferencia	"	1.000	1.050
TERCEIRA CRAS	"	565	

A estos precios hai que añadir os impostos

Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.
 Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARIÑA, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo-A CRUÑA

COMPAGNIA CHARGEURS REUNIS

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Línea Brasil-Plata

Para os portos do Brasil, Montevideo e Bós Aires, sairán do porto da Cruña os magníficos vapores rápidos a dobre hélice

2 de Novembro
 22 de id.

RIGAULT
 DESIRADE

Prezo en 3.ª cras

534'75 pesetas
 534'75 »

Prezos en cámara

		Pernambuco	Bahia	Rio Xaneiro	Santos	Montevideo	Bos Aires
Prezo do billete en luxo	Ptas.	6.000		6.000	6.000	6.000	6.000
En primeira crase	"	1.650		1.925	2.000	2.350	2.435
En segunda crase	"	825		825	825	825	825

Prezos en cámara para o «DESIRADE»

		Pernambuco	Rio Janeiro	Santos	Montevideo	Buenos Aires
En primeira crase	Ptas.	1.475	1.675	1.725	1.950	2.025
En segunda crase	"	825	825	825	825	825

Nenos menores de dous anos, un gratis por cada familia; de dous a cinco anos, cuarto pasaxe; de cinco a dez anos, medio pasaxe; maiores de dez anos, pasaxe enteiro.

E necesario presentarse nesta Axencia cinco días antes da saída do vapor.

Para mais informes dirixirse aos seus Axentes Xeneraes en Hespaña:

ANTONIO CONDE (Fillos)

Plaza de Orense, 2-A-CRUÑA

Telegramas: CHARGEURS